

HOVEDTANKER I GALATERBREVET

A.O. Halås 2009

I KAMPEN FOR DET SANNE EVANGELIUM

(Kapittel 1-2)

1) BAKGRUNN, HISTORISKE FAKTA OG SÆRPREG

a) Hvorfor ble brevet skrevet?

I den første kristne menighet var det mange jøder som ble frelst og gikk over til "den nye tro". Den første kristne menighets aller største utfordring var å trekke de nødvendige skillelinjer mellom kristendom og jødedom slik at ikke kristendommen skulle ende opp som en jødisk sekt.

Mange predikanter reiste rundt og forkynte en blanding av kristendom og jødedom, disse ble kalt "judaister" (*Apg. 15,1*) De var en stor og alvorlig fare for de første kristnes frelse, og det var apostelen Paulus som Herren fremfor noen valgte til oppgaven med å redde menigheten fra denne faren

Galaterbrevet kalles for "hele kristenhetens frihetsbrev". Det er et kampskrift mot den religiøsitet som i ulike former alltid er en fare for den kristne menighet når troen løsrives fra Skriftens ord.

b) Historiske fakta

Galatia var et område i dagens Tyrkia hvor Paulus hadde reist i alle fall to ganger og grunnlagt flere menigheter. Navnet "Galatia" kom av at ca. 300 år f.Kr. ble befolket av store grupper av "gallere" som kom fra dagens Frankrike og de britiske øyer.

Apg 16:6 *Apg 18:23* *Gal 4:13*

Mest sannsynlig er brevet skrevet i år 54 – 56 og det er mye som tyder på at Romerbrevet ble skrevet parallelt med Galaterbrevet.

c) Brevets særpreg

Galaterbrevet er først og fremst et kampskrift. Det er skrevet i hast, inneholder glødende formuleringer av en apostel som kjemper for galaternes åndelige liv. Brevet er sjeldent skarpt i sin tone. Det mangler også den vennlige omtale av mottakerne som Paulus vanligvis innleder sine brev med (*Gal 1, 1-6*).

Ellers er brevet ensidig i sin behandling av Guds lov (særlig kap. 3-4). Lovens oppgave som retningslinjer for samfunnsliv og den enkeltes levemåte (lovens såkalte første og tredje bruk) er lite nevnt i brevet. Her behandles i hovedsak lovens forhold til frelsen (lovens andre bruk). Galaterbrevet kan derfor ikke gi en fullstendig undervisning om alle sider ved Guds lov.

2) PAULUS SIN APOSTELAUTORITET

Paulus måtte hele livet kjempe for sin autoritet som en sann Herrens apostel (en av de 12 – jfr. *Åp. 21,14*). Få steder gir Paulus oss en så grundig orientering om sitt kall og sitt liv i årene etter sin omvendelse som i Galaterbrevet.

a) 17 år med opplæring av Herren selv (*1, 11-24*)

Paulus var ikke opplært av de "eldre kristne" (de øvrige apostlene). Etter sin omvendelse tilbringer Paulus først 3 år alene med Jesus. Så er han på et 15 dager langt besøk i Jerusalem hvor han kun besøker Peter og Jakob (Jesu bror).

Paulus får med andre ord sin opplæring av Jesus selv og dette viser hans apostoliske autoritet. Denne autoritet er meget viktig for alle kristne for den gir alt Paulus har skrevet i NT guddommelig autoritet (*Luk 10,16*)

For oss derimot er det ikke et bibelsk ideal å tilbringe de første årene vi er kristne alene. Vi skal i troskap mot Bibelen søke inn i den kristne forsamling og slik bli opplært og styrket i vår tro.

b) Anerkjennelsen av de andre apostlene (2,1-11)

Så går det enda 14 nye år før Paulus møter de andre av Herrens apostler. Det skjer under det såkalte "apostelmøtet" i Jerusalem i år 49. I dette møtet blir Paulus sin lære anerkjent som sann kristen lære, mens judaistenes lære blir stemplet som vranglære.

Apg 15:1-2

3) VRANGLÆREN OG VRANGLÆREREN

Judaistenes lære virker ikke så fæl ved første øyekast. De fornektet verken jomfrufødselen, oppstandelsen, fortapelsen eller hedningemisjonen. De lærte også i tråd med Paulus når det gjaldt etiske spørsmål. Det som særpreget de var kravet om at alle kristne måtte la seg omskjære (gjaldt selvsagt bare menn) og holde enkelte av de jødiske høytidene (den såkalte "festkalenderen"). Når det hadde gått en tid var det ikke uvanlig at de også hentet frem flere og flere av moselovens forskrifter og krav som en kristen måtte overholde som grunnlag for å kunne være en kristen.

a) Et annet evangelium

Gal 1,6-7 Gal 5,2-4

Paulus går til et kraftig angrep mot denne forkynnelsen. Den kan ikke forenes med sann kristen tro. Det er et "annet evangelium som skiller de fra Jesus Kristus. Det står med andre ord om livet for galaterne. Gud er nidkjær når det gjelder hans sønns frelsesverk på Golgata og tåler ikke at noen taler falskt om Jesu frelse. Det judaistene forkynnte var en djevelsk løgn. Gjennom hele kirkehistorien har det vært ulike varianter av "et annet evangelium". Felles for all slik forkynnelse er at den ikke bygger på Bibelens ord alene, men blander menneskets logikk og tanke inn.

"Et annet evangelium undergraver tilliten til Guds ord og dermed til Gud selv. Det fører til avgudsdyrkelse. For mennesket selv tar Guds plass. Det er derfor djevelens evangelium" Toralf Øberg

b) Oppgjør med vranglæreren

Galaterbrevet er ikke bare et voldsomt oppgjør med vranglæren. Det er i enda sterkere grad et oppgjør med vranglæreren. Personer som forkynner "et annet evangelium" skal ikke den kristne menighet ha noe med. Paulus er hard mot de som krever omskjærelse av de kristne. (*Gal 5,12*).

Bibelen sier følgende om disse menneskene:

- de er forbannet av Gud selv (*Gal 1, 8-9*)
- de har mistet sitt evige liv (*Åp 22, 18-19*)
- det hadde vært bedre at de var senket i havets dyp med en stein om halsen (*Matt 18,6 Mark 9,42 og Luk 17,1*)

Det er viktig at en kristen lever slik at vårt liv ikke skygger for evangeliet. Vi skal ikke skaffe oss uvenner eller leve slik at vi blir dårlig likt av folk flest. Men i forholdet til falsk kristendom skal det ikke tas noe hensyn til hva folk måtte mene om oss. Falsk kristendom skal bekjempes uansett hvor upopulære det gjør oss.

2Joh 10 Om noen kommer til dere og ikke fører denne lære, da ta ikke imot ham i deres hus og hils ham ikke velkommen!

Vår lutherske arv er også i tråd med dette. Luther kalte vranglærerne for ”papister”, ”hedninger” og ”djevler”. Den Augsburske Trosbekjennelsen avviser ikke bare vranglæreren men fordømmer i like stor grad vranglærerne.

”Det er ikke budbringerens personlige kvaliteter som legitimerer budskapet. Det er budskapets art som legitimerer budbringeren” A.Cole

I 1961 holdt Toralv Øberg (gen.sekr. i Indremisjonsselskapet) en bibeltime over Galaterne kap.1. Jeg siterer han som en oppsummering.

Har vi en svak kristneslekt i dag? Mange tror rett og forkynner rett. De sier altså JA til Bibelen i en forstand. Men de vil ikke si NEI til vranglærerne som forkynner et ”annet evangelium”. I 1920 sto misjonsfolket i Norge urokkelig fast på Ordets klippegrunn. Til vranglærerne sa de et nei som ga gjenlyd over hele landet. (Carl Meyergatemøtet). De liberale teologer søkte de positives anerkjennelse ved samarbeid. For det er ikke nok for dem med Statens stempel, de må også bli kirkelig anerkjent. De har små utsikter til å øve noen større innflytelse dersom de ikke kan vinne de troendes anerkjennelse. Derfor er samarbeid en livsbetingelse for dem. Motsigelser er de liberale lite redde for. Bare de kan møte de troende på samarbeidets felles plattform vinner de inngang.

Innstillingen til den apostoliske kristentro er vidt forskjellig hos de to retningene. Den ene forkaster Skriftens autoritet og setter menneskers meninger ved siden av Guds åpenbarte ord. Den andre deler kirkens gamle lære. De liberale søker å vinne anerkjennelse ved å innby til samarbeid med de troende. Det gjelder å få frem alt som er felles og få i stand et ”samspill mellom retninger”. Selv om noe skiller, står vi likevel sammen på felles kristelig grunn hevdes det.

Så siterer Øberg resolusjonen fra Carl Meyergatemøtet:

”Vi lover for Guds ansikt at vi med hans Ånds bistand vil være tro mot den guddommelige åpenbaring som er oss overlevert fra fedrene og som vi ubeskåret og uforfalsket vil overgi til våre barn og de kommende slekter i Norge. Det må derfor fylle oss med dyp smerte i denne tid å se bibeltro menn inngå frivillig samarbeid (understreket i orginalteksten) med dem som har brutt med Bibelens autoritet og innsatt menneskemeneringer i Guds ords sted. Som valgte representanter for den frivillige kristelige virksomhet i Norge nedlegger vi en bestemt protest mot et sådant samarbeid, som kun tjener til å styrke den liberale teologis stilling og gi det utseende av at den er en med den gamle bibeltro kristelige retning likeverdig”

Slik var uttalen fra dette berømte møtet. Så avslutter Øberg slik:

De avviste ”et annet evangelium” og avviste alt frivillig samarbeid med vranglærerne. Hvordan er stillingen i dag? All den tale vi hører om toleranse, fordragelighet og samarbeid har nok virket. Det finnes de som bøyer kne for tidens falske toleransekrav. De vil ikke si det bibelske nei til vranglæreren, men storparten av misjonsfolket står fremdeles fast og vil stå vakt om Guds ord.”

”De som våger å si i fra blir ansett for å være sure fredsforstyrreere. Det får så være. Å svikte vår guddommelige arv og vår helligste overbevisning kan vi ikke. Vi må spørre oss selv: ”Er det mulig å beholde Guds velsignelse dersom vi bevist handler imot hans åpenbarte vilje i hans ord?”

Kort oppsummering:

Første hovedtanke i Galaterbrevet blir da at Paulus, Herrens apostel med Guds egen autoritet avviser alle former for kristendom som ikke alene er begrunnet i Bibelens ord.